

De Koerier. maart-2006, Dorpskrant voor Kiel-Windeweer, Nieuwe Compagnie en Lula.

Van de redactie

Deze maand zullen de fam. Beuker en Lena Wijchers weer bij u aan de deur komen om de contributie te innen.

Zou u alvast € 5,- voor hen klaar willen leggen. Het is heel fijn voor de vlotte afwerking. De kosten voor het postabonnement zijn € 14,- gegeven.

Stichting Algemeen Belang

In 2006 kunnen de volgende verenigingen en organisaties een bijdrage van De Stichting Algemeen Belang tegemoet zien:

- Stichting bijzondere begraafplaatsen.
- Ijsvereniging Ontspanning.
- Redactie De Koerier.
- Kindervakantie week.
- Organisatoren voor eventueel optreden tijdens de kerstroute.
- Plattelandsvrouwen, Vrouwen van Nu.

Door het aantal aanvragen en de hoogte ervan hebben we helaas niet aan alle wensen kunnen voldoen. Laat u zich hierdoor echter niet ontmoedigen en doe het volgend jaar gewoon opnieuw een poging. Ook in 2007 kunt u weer voor 1 februari een verzoek indienen.

Namens
Stichting algemeen belang
R.Lambers.

-3-

Herziening bestemmingsplan Buitengebied

Naar verwachting halverwege dit jaar start de procedure voor de herziening van het bestemmingsplan voor het buitengebied. Dan wordt het voorontwerp van het bestemmingsplan vastgesteld en voor de inspraak ter inzage gelegd. Het dorp Kiel-Windeweer en omgeving maakt deel uit van het bestemmingsplan.

Concept plankaart

Momenteel is een eerste concept van de plankaart van de herziening gereed. De ervaring leert dat in een concept, vooral als het gaat om een groter gebied, foutjes en andere onvolkomenheden sluipen. Denk bijvoorbeeld aan perceelsgrenzen die inmiddels zijn gewijzigd, percelen die een andere functie hebben gekregen, gewijzigde bouwhoogtes en aanduidingen die niet aangegeven zijn. Met het eerste concept van de plankaart als

werkexemplaar willen we de komende periode dan ook zoveel mogelijk samen met bewoners en belanghebbenden in het buitengebied de onvolkomenheden uit het plan halen.

In samenwerking met de dorpsvereniging wordt een inloopbijeenkomst in het dorp georganiseerd. Tijdens de bijeenkomst liggen de concept plankaarten ter inzage. U kunt vrij in en uit lopen om de plankaarten te raadplegen. Uw reacties worden genoteerd en meegenomen bij het maken van het voorontwerp.

De inloopbijeenkomst wordt georganiseerd in het dorpshuis van Kiel-Windeweer ('t Woldhuus)

op 5 april 2006 van 16.00 uur tot 19.00 uur;

Behalve tijdens deze bijeenkomst kunnen de plankaarten nog op de volgende manieren worden bekeken:

1. Op www.hoogezand-sappemeer.nl zal de concept plankaart worden geplaatst. Reacties kunnen naar a.vanderzee@hoogezand-sappemeer.nl Graag zo specifiek mogelijk zijn s.v.p.

-4-

2. Wanneer u niet in de gelegenheid bent een inlooptmoment bij te wonen dan wel uw reactie via email te geven, kunt u via de Afdeling RO/EZ een afspraak maken, telefoonnummer 0598 – 373846.

Geen inhoudelijke discussie

De bijeenkomsten en de publicaties zijn niet bedoeld voor inhoudelijke discussie. Na publicatie van het voorontwerp bestemmingsplan halverwege dit jaar zal die wel plaatsvinden. Het gaat er nu om zoveel mogelijk onnauwkeurigheden en onvolkomenheden uit de plankaart te halen. Het is evenmin een automatisme dat de plankaart wordt aangepast om een illegaal gegroeide situatie te legaliseren. Dat is een bestuurlijke keuze.

ENKELE ACHTERGRONDEN

De functie van een bestemmingsplan

Een bestemmingsplan regelt voor een bepaald gebied het gebruik van gronden en wat daarop mag worden gebouwd.

Plangebied

Het landelijke gebied rond de stedelijke bebouwing van Hoogezand-Sappemeer wordt het buitengebied genoemd. Binnen het plangebied vallen de dorpen en Nieuw Woelwijck. Niet in het gebied valt het recreatie- en woongebied Meerwijck en het gebied waar het Woonplein wordt ontwikkeld. Verder is de toekomstige woonontwikkeling aan de zuidzijde van Hoogezand-Sappemeer niet in het bestemmingsplan Buitengebied meegenomen. Te zijner tijd wordt voor deze woonontwikkeling een apart bestemmingsplan gemaakt.

Beleid voor de herziening

De hoofdlijnen van het beleid voor het nieuwe bestemmingsplan zijn door de gemeenteraad vastgesteld in een Nota van Uitgangspunten. De nota heeft als ondertitel *Uitzicht bieden*; naast behoud van de landschappelijke waarden dient het buitengebied vooral leefbaar en werkbaar te blijven voor de bewoners. De nota is te raadplegen op de gemeentelijke site.

-5-

BRAND de musical

**Wij, groep 5,6,7 & 8 van de Albrondaschool
organiseren de musical.**

De musical heet Brand.

**Groep 5/6 zingt & groep 7/8 speelt de musical
& zingt**

Dit wordt een te gekke musical

**Dus kom op 7 april naar het Woldhuus
& kom kijken naar de musical.**

De entree is € 1.50

Dus kom kijken naar de musical

Van groep 5/6/7/8

Van 13.30 tot ongeveer 15.30 uur.

Hij is echt super!!!!



Dankbetuiging

Wij willen iedereen heel hartelijk bedanken voor de gelukwensen, de leuke cadeaus, kaarten en bloemen en telefoontjes, die we mochten ontvangen ter gelegenheid van ons 50 jarig huwelijk.

A.Korthuis en L.Korthuis-Huisman
kinderen en kleinkinderen.

Voetbalvereniging "Kiel-Windeweer"

(vervolg)

Het sportterrein aan de Dorpsstraat was ook voor de jeugd van Kiel-Windeweer uitnodigend. Na schooltijd werd er druk gevoetbald. Men zorgde zelf voor een bal of er werd een ter leen gevraagd van de voetbalclub.

Opa De Vries woonde in het huis voor aan de laan en was in het bezit van een schaap. Dit schaap mocht aangelijnd grazen op het voetbalveld. Kwajongens gingen het dier wel eens melken en als opa De Vries met zijn emmertje kwam was de melkophbrengst te verwaarlozen.

Voetballend in de Groninger Voetbalbond kwam men uit tegen verenigingen uit de directe omgeving.

Bekende voetballers waren kruidenier Joes Stukje, Gebroeders Van der Ark (3x), Geert Roelfsema, Tonnie Woldhuis, , Arie Keizer, Harm Hoeksema, Cint Mulder, “pinda”Joosten, gebroeders Brink, keeper Willem Menger, met als leider/scheidsrechter Jan Harm Frese.

Ook wordt er een B-junioren team (1958) gevormd; spelers o.a. Wim Nieborg, Edy Stukje, Albert Landman, Sjoerd Mellies, Henk Woldhuis, Harm Jan Frese, Oomke Broekema, Bert Heeres, Hendrik Hamminga, Willy te Velde, Aaldrik Evenhuis, Lieuwe Mulder, Freerk Rozema. Jeugdleader is Anton Rehwinkel. Leiders zijn Steven Brink en Fokko Nieborg.

Het wassen na afloop van een wedstrijd vond nog steeds plaats bij Café Centrum. In januari 1960 verongelukte caféhouder, de heer G.Meinders, hetgeen een geweldige impact had in het dorp. Na enige tijd vestigde zich een nieuwe kastelein, dhr. Harm Mulder. Hij was afkomstig uit Boven Pekela en had een voetbalverleden bij Pekelder Boys. De voetbalclub maakte in die tijd nog deel uit van de SportVereniging Kiel-Windeweer. De voetbalafdeling werd financieel sterker doordat de Voetbalbond de Voetbaltoto organiseerde. Kees Nieborg als secretaris belastte zich met het innen van de totoformulieren en het plakken van zegeltjes op deze formulieren.

-9-

Een bepaald percentage hoefde niet te worden afgedragen en was goed voor de verenigingskas. . Voetballers uit die tijd waren Kees Nieborg, Bertus Brink, Heino Bakker , Korrie Topper, Willem Bossema , Kees Meijer en uit Nieuwe Compagnie Wobbe Bakker, en gebroeders Pronk.

In 1967 besloot de voetbalafdeling zelfstandig verder te gaan. De heer G.J.Kamphuis bleef voorzitter van de sportvereniging en de voetbalvereniging Kiel-Windeweer, ook onder die naam zelfstandig ingeschreven bij de KNVB, kreeg een nieuw bestuur. Op 7 juni 1967 werd het dagelijks bestuur van de voetbalvereniging gevormd door Henk Woldhuis (voorz.), Harm Mulder (secre.) en Freerk Rozema (penningm.)aangevuld met de bestuursleden Pieter Reitsma en Henk Martijn.

Om de kas te spekken werd er jaarlijks een bazar in het Café georganiseerd. Ook de kroegbaas deed hierbij zijn voordeel. De prijzen werden grotendeels geschonken door de plaatselijke middenstand. Bijv. leverworsten en rollades door slager Scholtens. Ook de plaatselijke bakkers Koopmans, Frese, Landman en Groot lieten zich niet onbetuigd.

Dan besluit het bestuur om het bestaande kleedgebouw af te breken en er een nieuwe houten kleedgebouw neer te zetten. Met twee kleedkamers en midden er tussen een scheidsrechterkamer van ruim een meter in het vierkant. Een kleedgelegenheid zonder wasruimte. Wassen konden de gasten bij Café Mulder.

Dan breekt er brand uit in het Café (1973) en weet de familie Mulder zich ternauwernood te redden. Het verenigingsarchief enkele ballen en bekers gaan verloren. Men is zwaar aangeslagen en begaan met het lot van de gewonde kroegbaas. De voetbalvereniging meldt zich op het gemeentehuis en men krijgt toestemming om gebruik te maken van de douches in de J.Albrondaschool. In feite een verbetering.

Gevoetbald wordt er nog steeds op het oude veld onder de elzen. Om te kunnen trainen wordt een aggregaat aangeschaft en een zestiental lampen van tractoren en van “lelijke eenden”. Een dikke kabel wordt ingegraven. Kiel-Windeweer heeft een half veld verlicht. Trainer is dhr. Smallenbroek uit Hoogezand en wanneer het te pittig wordt gaan enkele spelers de boel saboteren en laten de motor “verzuipen”.

-10-

Trainer wie kinnen nait verder, hai is verzopen ! We gaan naar huis en 't is mooi geweest. Soms wordt er nieuwe 2-takt gekocht bij fietsenmaker Willem Kremer en kan men weer verder trainen.

Maar nieuwe problemen dienen zich aan. De eigenaar van het sportveld, dhr. Schrage uit Zuidlaarderveen, wil een hogere huursom en zet de zaak onder druk. De gemeente Hoogezand-Sappemeer komt ongewild in een lastig parket. Als voorzitter weet ondergetekende het vooreerst nog met een jaar te rekken na een gesprek in de voorkamer bij dhr. Schrage. De gemeente is niet bereid om elk jaar geconfronteerd te worden met een huurverhoging. Zij vraagt of we misschien een landbouwer weten die bereid is tot verkoop van een stuk grond ter grootte van een voetbalveld. Dan doet zich in 1973 een kans voor. Dhr. P.Kamphuis als eigenaar van een perceel aan de Klaplaan is bereid tot verkoop aan de gemeente. De ambtenaren Bob Bruins en Jaap Meijer bereiden de zaak voor en de gemeenteraad besluit over te gaan tot aankoop op voorwaarde dat de Kielsters zelf financieel bijdragen en de handen uit de mouwen steken; zelfwerkzaamheid wordt het modewoord en hoe !

(wordt vervolgd)

Henk Woldhuis (voorzitter voetbalvereniging "Kiel-Windeweer")

DE VERJAARDAGEN

Deze maand viert Jente Postma haar 3^e verjaardag op 10 april en 15 april is het daar alweer feest, want dan is Silke Postma jarig en wordt 5 jaar. Youri Meijer is 18 april jarig en wordt 5 jaar. Huub Nauta wordt 24 april 3 jaar. De laatste in de rij is Marga Bekkering. Zij viert 27 april haar verjaardag. Alle jarigen van harte gefeliciteerd.



-11-



De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer delen mede dat zij, gelet op de artikelen 35 en 36 van de Monumentenwet 1988, per besluit van 27 februari 2006 het volgende gebied hebben aangewezen als beschermd dorpsgezicht in de zin van artikel 1, onder g, van de Monumentenwet 1988:

Hoogezand-Sappemeer, Kiel-Windeweer

Het gebied Kiel-Windeweer in de gemeente Hoogezand-Sappemeer, zoals is aangegeven op de bij dit besluit behorende begrenzingskaart met kenmerk MSP/04/01, en zoals is omschreven in de toelichting bij dit besluit.

Het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' (1993) voldoet niet aan het beschermingsvereiste.

De termijn waarbinnen een beschermend bestemmingsplan in de zin van artikel 36, tweede lid van de Monumentenwet 1988 moet worden vastgesteld, is bepaald op drie jaren, te rekenen vanaf de datum van bekendmaking van dit besluit in de Nederlandse Staatscourant.

De bekendmaking van dit besluit is geschied door publicatie in de Nederlandse Staatscourant van 28 februari 2006.

Op grond van artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht kan degene wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken daartegen binnen zes weken na de publicatie in de Nederlandse Staatscourant, een bezwaarschrift indienen bij het bestuursorgaan dat het besluit heeft genomen. Een dergelijk bezwaarschrift dient u te adresseren aan het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Cfi/FJZ t.a.v. de Commissie voor de bezwaarschriften, postbus 16375, 2500 BJ Den Haag.

Het bezwaarschrift dient te worden ondertekend en ten minste te bevatten de naam en het adres van de indiener, de dagtekening, een omschrijving van het bestreden besluit en de gronden van het bezwaar.

-14-

Het besluit, waarin begrepen de begrenzingskaart en de toelichting liggen ter inzage bij de gemeente Hoogezand-Sappemeer, centrale balie, Gorecht-Oost 157, Hoogezand, tel. 0598-37 37 37 en bij de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, Broederplein 41,

Zeist. Deze stukken zijn ook telefonisch op te vragen via tel. 030-69 83 412, of per e-mail: info@monumentenzorg.nl.

Voor begrenzingskaarten zie: www.kielwindeweer.nl onder Forum- VPBK- Beschermd Dorpsgezicht.

**Nederlandse Bond van Plattelandsvrouwen, "Vrouwen van Nu",
afd. Kiel-Windeweer.**

15 maart hield Mevrouw Barlagen uit Scheemda een lezing over De Grote Keientocht.

Dit is een lange trektocht van het Belgische paard en het trekpaard de Haflinger. Een stoet van 100 paarden, 225 begeleiders en verzorgers en ouderwetse wagens. Ze liet een zelfgemaakte film zien en vertelde over het reizen, de overnachtingen in maneges en de verzorging van de paarden. Na 6 dagen was de reis volbracht. Een leuke avond.

De volgende bijeenkomst wordt gehouden op 19 april. Apotheker Kranenburg uit Hoogezand zal vertellen over zijn werk en medicijnen in het algemeen.

Jantje Goelema.

-15-



Hallo dorpsgenoten,

Steeds meer mensen in Kiel-Windeweer en omgeving gaan hardlopen, maar samen joggen of hardlopen is veel leuker dan alleen.

Via het gastenboek van de website www.loopgroep.istegek.nl is het mogelijk een 'maatje' te vinden. Iemand die in jouw tempo loopt en op een tijdstip dat jou het beste uitkomt.

Je neemt je steeds voor om mee te gaan hardlopen, maar je hebt je nog niet aangemeld bij de loopgroep of een wedstrijd van hun agenda.

We zoeken bijvoorbeeld mannen en vrouwen die in een estafetteteam willen meelopen.

Het gaat om een afstand van 10 km, met als doel: meedoen aan de Run van Winschoten op 16 september.

Dat lijkt ver weg, maar wie nu begint heeft nog tijd genoeg om dan die 10 km te volbrengen.

Enige voorwaarde is dat je dit jaar 16 wordt(of ouder). De trainingen zijn GRATIS.

De loopgroep is geen vereniging. Wacht dus niet en meldt je vandaag nog aan.

Hardlopen begint bij 0 km. Waar het eindigt: 5, 10, 21 of een hele marathon? Dat is aan jou.

De loopgroep is ook voor beginners. (Een aantal mensen zijn net begonnen.) En je hoeft niet per se te wonen in Kiel-Windeweer. Meedoen aan wedstrijden is vrijblijvend. We willen de drempel om te gaan hardlopen zo laag mogelijk houden.

-16-

Aanmelden van lopers kan via het emailadres: kielrunner@loopgroep.istegek.nl of het Weblog van onze homepage. Geen internet? Bellen of langskomen mag ook.

Veel loopplezier en tot ziens,

Namens de Kielrunners,

Eddy Bakker.

Email: kielrunner@loopgroep.istegek.nl

Homepage: www.loopgroep.istegek.nl

Mobiel: 06-22185825

Adres: P.Venemakade 117.

IJsver.” Ontspanning “

Nou, je kon wel zien, die dinsdagmiddag in de schoolvakantie, dat de Kielsters wel toe waren aan weer eens wat ontspanning op het ijs.

Een lange rij auto's vertrok toen vanaf de parkeerplaats bij het voetbalveld, richting "Kardinge", met 54 schaatsers(sters) en 5 personen die als begeleiding megingen.

En gezellig dat het was.

En na het schaatsen, even tijd voor een hapje (patat of kroket) en een drankje, en voor je het weet is zo'n middag weer voorbij.

Als ijsver. zijn wij natuurlijk hartstikke blij met zoveel enthousiasme, alleen, wat zou het mooi zijn, als we dat ook eens weer een keer op het Kioldiep ten toon konden spreiden.

Bijvoorbeeld in de maand Januari of zo, want in Maart, zou het eigenlijk al een klein beetje richting Lente moeten gaan, maar op het moment van dit schrijven is het nog 6 dagen tot de Lente, op de kalender dan, en veel lijkt het er nog niet op.

Maar, wie weet, misschien het volgende seizoen.

Eerst iedereen een prettige vakantie en laten we hopen: tot dan.

De secr.

-17-

Doar bluit mien eerappellaand...

Aflevering 5: Bemesten en beschermen

Hoewel de maand maart al ver gevorderd is, laat de thermometer nog zeer lage waarden zien. Overdag schommelt de temperatuur rond het vriespunt, 's nacht zakt hij nog een flink eind onder nul. Vrijwel elke ochtend zet ik mij met tegenzin aan het ritueel van ijskrabben om toch enig zicht te hebben tijdens het autorijden. Je zou haast denken dat het voorjaar ons dit jaar vergeet, maar toch zijn de voortekenen onmiskenbaar: de dagen lengen en de krokussen steken voorzichtig hun kopjes boven de grond. Niet alleen de natuur laat zien dat het lente wordt, ook de akkerbouwers in onze omgeving doen volop hun best. Overal in het land zien we weer tractoren over de akkers rijden. Onderwijl wordt de neus geprikkeld door de voor het platteland zo kenmerkende en niet te missen geur van mest.

Kortom: de voorbereidingen voor het nieuwe landbouwseizoen zijn in volle gang. Mest is van levensbelang voor al wat groeit en bloeit en er is de akkerbouwer ook alles aan gelegen om de bemesting op goede wijze uit te voeren: niet te veel, niet te weinig en geen verborgen ongerechtigheden zoals onkruidzaad en vliegenlarven die later tot veel problemen kunnen leiden. Ook de wetgeving rondom het verspreiden dient gevolgd te worden om boetes te voorkomen.

Elk organisme heeft voeding nodig en ook een plant neemt via wortel en blad bepaalde stoffen op om te kunnen groeien. Deze stoffen zijn op te delen in twee klassen. Allereerst zijn daar de hoofdelementen stikstof, fosfor, kalium, calcium, zwavel en in mindere mate magnesium. Ze worden door de planten in vrij ruime mate verbruikt. Daarnaast heeft de plant ook een aantal metalen nodig, waaronder ijzer, zink, koper, molybdeen, borium en kobalt. Van deze metalen heeft de plant maar weinig nodig, ze worden daarom sporenelementen genoemd. Niet alle stoffen

zijn in voldoende mate in de grond aanwezig, elk seizoen verdwijnt een belangrijk deel met de geogste planten.

Om de optimale omstandigheden weer te bereiken, verrijkt de akkerbouwer de grond met nieuw aangevoerde stoffen. Overigens is het een hele rekenpartij om de juiste bemesting vast te stellen. Factoren die

hierbij een rol spelen zijn ondermeer het gewas dat het vorig jaar verbouwd is, het nieuw te verbouwen gewas en de resultaten van het grondonderzoek.

-21-

Over mest valt veel te vertellen. Tot eind 19^e eeuw werd uitsluitend bemest met organische mest van koeien, varkens en kippen maar helaas was dit door het geringe aantal dieren vaak niet in voldoende mate beschikbaar in onze veenkoloniën. Het was dan ook niet ongevoerd dat er bijzondere bemesting werd toegepast. Wat bijvoorbeeld te denken van menselijke uitwerpselen (opgehaald door de tonnetjesman) Opmerkelijk detail is dat men aan de gewassen eenvoudig kon zien welke mest was toegepast: aan gewassen bemest met 'tonnetjesmest' kleefden vaak stukken krant... Een andere bijzondere mestsoort - zelfs tot begin 20^e eeuw - was de voorloper van onze moderne compost: stratendrek. In de grote steden was het gangbare praktijk om al het huisvuil simpelweg op straat te werpen. Elke dag werd dit vuil verzameld en opgeslagen op een zogenaamde drekstek, gelegen buiten de stadswallen. Door deze bemestingsvorm zijn nog steeds vele percelen vervuild met allerlei afval, zoals pijpenkopjes en scherven. (Terwijl ik dit schrijf, denk ik aan de campagne "Nederland Schoon". Een eeuw ontwikkeling wordt hier geschetst...)

Het gebruik van menselijke uitwerpselen is gelukkig niet meer van deze tijd maar organische mest is natuurlijk nog steeds een belangrijke bemester. Een veelgebruikte organische mest is de zogenaamde drijfmest. In de mestkelder of -silo wordt mest opgeslagen waardoor het gaat gisten. Mede onder invloed van diverse milieumaatregelen wordt mest ook vaak in een drooginstallatie verwerkt tot een meer vaste vorm zoals gedroogde kippenmest.

Groot voordeel van deze methode is dat de ammoniakuitstoot beter is te controleren en er een meer homogene mest tot stand komt: de samenstelling is door betere menging meer constant hetgeen leidt tot hogere opbrengsten voor de akkerbouwer.

Zoals ik al schreef, vroeger nam men het niet zo nauw met het gebruik van mest en dat was ook minder noodzakelijk. Met de komst van intensieve veehouderij nam de hoeveelheid beschikbare mest explosief toe en dat leidde soms tot problemen. Een bekend voorbeeld is de overbemesting van sloten waardoor de complete ecologische balans werd verstoord en er vrijwel geen leven meer te vinden was. Om al deze ongewenste effecten tegen te gaan, voerde de overheid MINAS (Mineralen Aangifte Systeem) in. Binnen dit systeem werd elke professionele producent en gebruiker van organische mest verplicht een complexe mineralenboekhouding te voeren.

-22-

Hoeveel mineralen gaan erin (bijv. via voedsel) en wat gaat eruit?

Onder invloed van deze regelgeving ontstonden de mestquoteringen.

Een nieuwe handel werd geboren en inmiddels kennen we zelfs mestbanken waar vraag en aanbod samen worden gebracht. MINAS is dit jaar vervangen door een ander systeem. (Zie www.drijfmest.nl voor meer informatie)

Naast organische mest kennen we natuurlijk ook kunstmest. In 1845 startte de Duister Justus von Liebig de eerste proeven. Hij gebruikte hiervoor ondermeer salpeter en vogelpoep afkomstig uit Zuid Amerika (bedrieglijk poëtisch "guano" genoemd) en was in staat een mest te produceren met een vaste verhouding waardoor nauwkeurige bemesting mogelijk werd. In 1845 was zijn land een van de vruchtbaarste plekken van Duitsland. Jaren later, in 1910 lukte het de (wederom) Duitser Fritz Haber als eerste om stikstof uit de lucht om te zetten in ammoniak, de belangrijkste grondstof voor alle moderne meststoffen. Kunstmest werd aanvankelijk weinig enthousiast ontvangen. De website van het veenkoloniaal museum schetst deze terughoudendheid (en het uiteindelijk succes) in een notendop:

“Kunstmest brak pas aan het eind van de 19e eeuw door. Vooral K.J. de Vrieze maakte zich sterk voor de introductie van deze mest. Kunstmest werd met argusogen bekeken. De Vrieze strooide in de beginperiode zelfs 's nachts zijn wondermiddel kunstmest uit om niet te worden bespot.

Dankzij vele lezingen en proefvelden van landbouwer A.G. Mulder te Sappemeer die wel in het product geloofde, werd kunstmest uiteindelijk een succes. Een anekdote vertelt dat er meer boeren waren die 's nachts kunstmest strooiden, één boer strooide voor de grap kunstmest uit in de letters KUNSTMEST. Op deze plaats groeide zijn gewas natuurlijk veel hoger en waren zijn directe burens overtuigd.”

(Bron: www.veenkoloniaalmuseum.nl)

Ook op het gebied van kunstmest is veel veranderd. Zoals veel goederen in onze regio, werd ook kunstmest verpakt in enorme jute zakken per schip aangevoerd en met de hand verspreid over het land. Inmiddels heeft ook hier de vrachtwagen het schip verdrongen en tegenwoordig wordt de kunstmest in handzame zakken op pallet, in big bags of los per kipper aangevoerd.

-23-

Mest is niet alleen voeding, het is ook een belangrijke beschermer tegen ziektes. Een plant met een gebrekkige voeding loopt een grote kans het slachtoffer te worden van bijvoorbeeld schimmels.

Het is dus van belang om voldoende van deze stoffen aan te brengen om een goede opbrengst te realiseren.

Voor deze extra bemestingen worden vaak gebruik gemaakt van de veldspuit (in de volksmond: gifspuit) omdat de planten al op het land staan en veel van deze stoffen via de bladeren worden opgenomen.

Naast bemesting wordt de veldspuit uiteraard ook gebruikt om gewasbeschermingsmiddelen (bestrijdingsmiddelen) toe te dienen; het lijkt wel alsof er tegenwoordig veel meer gespoten wordt dan vroeger. Ik heb dit eens nagevraagd bij mijn achterbuurman en mijn observatie bleek te kloppen. Spoot men vroeger enkele malen met een forse dosis werkzame stof, tegenwoordig wordt veel vaker gespoten, maar wel met veel kleinere doses.

Jonge onkruidplanten hebben veel minder gif nodig om het loodje te leggen dan volwassen exemplaren; het is dus zaak de kleine planten er onder te houden. De totale hoeveelheid verbruikte werkzame stof is door deze methode aanzienlijk afgenomen.

Precisie in de landbouw heeft dus de toekomst. Het huidige boerenbedrijf maakt het – om economische- en milieuredenen) noodzakelijk te streven naar een voorspelbare, hoge opbrengst en constante kwaliteit. Het is niet voor niets dat een bedrijf als Vertis (de voormalig automatiseringsafdeling van AVEBE) proeven neemt met precisiebemesting. Met behulp van satellietnavigatie (GPS) wordt de grondsamenstelling op de vierkante meter bepaald zodat ook het bemesten vervolgens exact plaats kan vinden. Aan de armere delen wordt meer voedingstof toegevoegd dan aan de rijkere delen wat uiteindelijk leidt tot een hogere opbrengst en een betere kwaliteit.

Mest, vaak gaat onze beleving niet verder dan de geur die soms prettig, soms onprettig is. Maar bij nadere beschouwing blijkt ook hier weer een wereld van innovatie achter schuil te gaan. De moderne akkerbouwer verenigt vele disciplines in zich: van bioloog en bedrijfseconoom tot chemicus. Voorwaar een boeiend beroep!

-24-

Daar liggen de baauwten en de boerderijen,

*Doar bluit mien eerappellaand,
Doar woar het vrouger krabben en knooien was,
Want alles ging nog mit haand,
Doar roazen nou nijmoodse rudermesienen,
Op klaai, op zoavel en zaand,
Doar baauwen de boeren al generoaties laang,
Op t Drentse en t Grunneger laand.
(Ede Staal, 1941-1986)*

Foto's behorend bij dit artikel zijn te vinden op fotoarchief.
kiel-windeweer.nl

Open huis

Beste Kielsters het voorjaar is weer begonnen en de winkel staat weer vol leuke dingen dus nodig ik u uit om te komen kijken onder het genot van een kopje koffie of thee.

Vr. 7 april, zat. 8 april, zon. 9 april
Van 12 tot 17 uur

Graag tot dan

Antiek Curiosa
woondecoraties

Sophia Zwiers-Schuiten
De Witte boerderij
P.Venemakade 19
Kiel-Windeweer

-25-

SVK
Kiel-Windeweer

Sport Vereniging Kielwindeweer

2005

Secr: Kalkwijk 56, 9603 TD Hoogezand

Internet : www.svk2005.nl E-mail: info@svk2005.nl

JAARVERGADERING 2006

Woensdag 12 april, aanvang 20:00 UUR, in "t WOLDHUUS"

AGENDA (onder voorbehoud):

- Opening / Mededelingen
- Ingekomen stukken
- Notulen vergadering 04-04-2005
- Jaarverslag Secretaris
- Financieel verslag Penningmeester
- Verslag Kascommissie, benoeming nieuw lid

- ❑ Toelichting en vaststelling begroting 2006
- ❑ Bestuursverkiezing, aftredend (rooster) Simon Laan, herkiesbaar
- ❑ Verslagen van de groepen
- ❑ Activiteiten 2006
- ❑ Rondvraag
- ❑ Sluiting

Dit is de eerste jaarvergadering van de nieuwe vereniging. We hopen op een grote belangstelling.

ACTIVITEITEN 2006

Een belangrijk punt van de vergadering is de “Activiteiten 2006”. We zijn vorig jaar enthousiast gestart met de vereniging en diverse nieuwe activiteiten, zoals de diverse jeugdgroepen en de Keep-Fit.

Enkele (jeugd)groepen zullen moeten worden uitgebreid en/of opgesplitst, door hopelijk nieuwe instroom bij het nieuwe schooljaar.

-26-

De “Streetdance” groep was een experiment om de jeugd hiermee wat bekend te laten worden, zonder helemaal naar Hoogezand te moeten reizen. Helaas kunnen we waarschijnlijk geen ‘gevorderden’ groep formeren die alleen met Streetdance verder gaat, vooral omdat een gespecialiseerde kracht moeilijk te vinden is. (zie ook Vacatures). De gedachten gaan uit naar 3 groepen Jeugdgymp, waarvan 1 groep, met de oudste leerlingen, regelmatig Streetdance (basis) krijgt. Hiervoor proberen wij (zoals voor kleutergym) een trainster uit Kiel-Windeweer te vinden.

Graag willen wij ook (weer) starten met een jeugdgroep voor volleybal. Ary zal hiervoor binnenkort weer contact opnemen met de school voor een demo-les aan groep 7 en 8. Tevens wordt gedacht aan een inloop-middag voor de oudere jeugd met volleybal demo's.

VACATURES

Zoals al bij de vorige verenigingen is vastgesteld, is het ook erg moeilijk sportleiders voor onze nieuwe vereniging te vinden. Bijvoorbeeld voor invalbeurten bij ziekte of vakanties.

(Tel) contacten verlopen meestal als volgt:

- Kiel-windeweer? Waar ligt dat? Rijdt er ook een bus?
- Voor hoeveel uur is het?
- 1 uur, misschien 2?
- Nou, nee hoor, is me toch te lastig (of iets dergelijks)

Einde gesprek.

Wij willen daarom proberen om krachten binnen de dorpsge-meenschap te zoeken. Dit levert beter contact, meer binding en een ruimer sportaanbod binnen het dorp op. Kortom continuïteit!

Wij vragen daarom mensen die het belangrijk vinden om de sport binnen Kiel-Windeweer in stand te houden, contact met ons op te nemen voor een (kennismakings-)training door Ary en voor een eventuele aanvullende cursus (door ons betaald).

Tel. Ary 06 413 007 53 of website / e-mail: (zie boven).

Kortom: Gratis cursus, leuke vergoeding en heel veel plezier!

-27-



Vereniging Plaatselijke Belangen Kiel-Windeweer en Nieuwe Compagnie

Secretariaat:
Pieter Venemakade 7
9605 PK Kiel-Windeweer

Ons eigen dorpsbos

Gaan we een beetje zorgvuldig om met ons enige bos in het dorp? Het productie-bos van Prins is weliswaar geen echt ruig bos, maar we zijn er wel blij mee. Om in te spelen (spooktocht in de kindervakantieweek), door heen te wandelen met honden, misschien zelfs romantisch door heen te dwalen, het kunstwerk van de Semslinie te zien en horen.... En nu is het theehuisje dat er in staat (wist u dat het er stond?) zo vaak vernield dat de familie Prins niets anders kon doen dan het bijna te veranderen in een gevangenisje. En denken ze er over om te toegang ook maar niet te maaien, waardoor straks brandnetels er voor zorgen dat we er helemaal niet meer in kunnen.

VPBK roept u (en waarschijnlijk met name uw kinderen) op om zich te gedragen in het bos en het theehuis met rust te laten! We willen ons enige bos behouden en er in kunnen spelen, verdwalen en wandelen. U ook?

Beschermd dorpsgezicht!

Of het de brief van VPBK aan staatssecretaris Medy van der Laan is geweest, de verkiezingen die er aan kwamen, of de persoonlijke inzet van een gedreven ambtenaar van de gemeente Hoogezand-Sappemeer, feit is dat we de status van beschermd dorpsgezicht eindelijk hebben gekregen.

De gemeente is druk bezig om op een rij te zetten wat dit gaat betekenen, zodanig dat Kiel een leefbaar en levendig dorp blijft. VPBK is betrokken bij deze plannen en samen met de gemeente hebben we het volgende af gesproken:

1. De gemeente maakt een brochure waarin de consequenties op een rij komen te staan
2. Samen met de gemeente gaat VPBK bedenken wat en hoe we in het dorp zichtbaar kunnen maken dat we een beschermd dorpsgezicht zijn (bordjes, een infopaneel?). Heeft u ook ideeën? Mail ze naar VPBK@Kiel-Windeweer.nl.
3. In de komende maanden gaan we een feestelijke informatie avond organiseren, waarin we de status ook formeel 'opgespeld' krijgen en bewoners vragen kunnen stellen n.a.v. de brochure.
4. Op 5 april (inloop-avond n.a.v. het nieuwe bestemmingsplan, zie elders in de Koerier) zijn ambtenaren van de gemeente aanwezig die wellicht ook al vragen kunnen beantwoorden.

We houden u via de Koerier op de hoogte.

Blinkbrug gaat er een tijdje uit

U heeft het vast al gezien, maar voor het geval u het heeft gemist: de Blinkbrug gaat van 29 maart tot 30 juni 2006 er uit, om daarna geheel vernieuwd terug te komen. VPBK houdt in de gaten wat de consequenties voor het verkeer zijn.

Het nieuwe bestemmingsplan buitengebied: met of zonder VPBK?

U heeft het vast al gelezen elders in de Koerier, maar voor de zekerheid nogmaals: op 5 april is er in 't Woldhuus van 16.00 – 19.00 uur een inloop-middag/avond om het nieuwe concept-bestemmingsplan buitengebied te controleren op fouten. En die staan er ruim voldoende in. Leden van de werkgroep Bestemmingsplan zullen er die middag ook zijn om uw zienswijze te vernemen. Van te voren was met de gemeente afgesproken dat er eerst overleg met de werkgroep bestemmingsplan zou zijn, alvorens het te publiceren. Waar heb je anders een werkgroep voor? Nu staan de kaarten al op internet en het wemelt van de fouten (wilt u ook een huis in uw tuin?). VPBK draag hier geen verantwoordelijkheid voor. Op 21 maart is er weer overleg met de gemeente, waar we dit natuurlijk aan zullen kaarten. We beraden ons op vervolg-stappen. Het heeft immers geen zin te overleggen als onze gesprekspartner (de gemeente) gewoon zijn eigen gang gaat en geen gebruik wil maken van de kennis die er in het dorp aanwezig is. U hoort van ons!

Volgende vergadering VPBK

De volgende vergadering is dinsdag 4 april om 20.00 uur in 't Woldhuus. Heeft u punten die u met ons wilt bespreken? U bent van harte welkom. Wel graag even aanmelden bij de secretaris: Mariken Ligtvoet 491688 of via de mail: vpbk@kiel-windeweer.nl.

-29-

Mededeling :



Verkoop bloemen.

De jeugd van voetbal vereniging Kielwindeweer, zet samen met u, de bloemetjes binnen !

Net als bij alle andere verenigingen in Nederland kunnen wij u steun gebruiken. Meestal is dit het verkopen van lootjes. Dit jaar gaan we het anders aanpakken. Daarom doen wij een beroep op u. Dit doen we niet zo maar door de hand op te houden. Nee, u houdt daar een mooie bos bloemen aan over. Dit jaar wordt er een bloemen actie gehouden.

Hoe gaat deze actie in z'n werk ?

Op zaterdagmiddag 15 April komen de voetballertjes bij u langs met bosjes bloemen. Als u een bosje bloemen koopt steunt u de jeugd van voetbalvereniging Kielwindeweer. En u krijgt er een mooie bos bloemen voor terug.

U STEUNT ONS TOCH OOK.

De betaling ?

Graag contant bij aflevering.

Groeten Activiteiten commissie.

Toelichting Besluit Aanwijzing Beschermd Dorpsgezicht Kiel-Windeweer

Attentie!

Wegens de lengte van de totale Toelichting wordt **ivm. de actualiteit nu het 2^e gedeelte** afgedrukt en zal het 1^e gedeelte in een volgende Koerier worden geplaatst.

De begrenzings-deelkaarten staan op www.kiel-windeweer.nl onder Forum.

Bron: Toelichting Rijksdienst voor de Monumentenzorg te Zeist.

TOELICHTING

Bij het besluit tot aanwijzing van het beschermde dorpsgezicht **Kiel-Windeweer**, **datum in procedure:** 12 juni 2003 in de gemeente Hoogezand-Sappemeer (Groningen) **datum aanwijzing:** 27 februari 2006 ex artikel 35 Monumentenwet 1988. **errata:** aangepaste versie, febr. 2006

2^e gedeelte.

HUIDIG RUIMTELIJK KARAKTER

Het beschermd gezicht Kiel-Windeweer is een ongeveer zeven kilometer lange lintbebouwing met een voor deze nederzettingen typerende strakke lineaire structuur, waarvan de hoofdvorm wordt bepaald door het hoofdkanaal, het Kielsterdiep. Dit kanaal is niet alleen de ruggengraat van de ruimtelijke structuur, maar ook van het bebouwingsbeeld. Alle bebouwing, met uitzondering van die langs de Zuidlaarderweg, is direct aan het Kielsterdiep gelegen en is er op georiënteerd.

Het Kielsterdiep sluit in het noorden, in Hoogezand aan op het Winschoterdiep en loopt vervolgens zo'n drie kilometer in zuidelijke richting om zich daarna ter hoogte van de voormalige splitsing met het gedempte Nieuwe Compagniesterdiep ongeveer zeven kilometer in zuidoostelijke richting voort te zetten. Ten zuiden van de

-31-

Wildervanksterweg vormt het verbindingskanaal naar Annerveenschekanaal een haakse aansluiting en loopt het verlengde van het Kielsterdiep door in het open landschap. Op een regelmatige afstand van ongeveer 130 meter takken aan weerszijden van het Kielsterdiep wijken af. Het 'eiland' tussen twee wijken wordt op zijn beurt weer gedeeld door een smallere zwetsloot die niet direct op het hoofdkanaal uitmondt. Een aantal wijken en zwetsloten is na de Tweede Wereldoorlog geheel of gedeeltelijk gedempt, het merendeel is echter nog aanwezig. Aan de westzijde, de drukke kant, en aan het gedeelte van de oostzijde waar een weg gelegen is, worden wijken overbrugd door een hoge vaste brug of een dam.

Karakteristiek voor een Veenkoloniale nederzetting als Kiel-Windeweer zijn de vele bruggen over het hoofddiep die het bebouwingsbeeld als het ware geleden. Over het Kielsterdiep ligt een groot aantal in stijl vernieuwde draaibruggen die de 'eilanden' aan de stille oostzijde ontsluiten. Hoewel enkele van deze bruggen zijn verdwenen, een verschijnsel dat zich in alle Veenkoloniale nederzettingen heeft voorgedaan, heeft Kiel-Windeweer er relatief gezien nog veel.

De wegenstructuur volgt grotendeels het waterwegenstelsel en is eveneens zeer rechtlijnig van aard. Langs de westzijde van het Kielsterdiep ligt de doorgaande weg van het dorp, ten

noorden van de kruising met de Zuidlaarderweg, Sluisweg genoemd en ten zuiden ervan Dorpsstraat. Aan de oostzijde van het hoofddiep bevindt zich alleen ten zuiden van de kruising met de Zuidlaarderweg een weg, de Pieter Venemakade genaamd, maar deze is niet doorgaand. Tussen Kiel en Windeweer-Noord wordt het Kielsterdiep gekruist door de reeds genoemde Zuidlaarderweg. Even ten noorden van het verbindingskanaal naar Annerveenschekanaal wordt het Kielsterdiep opnieuw gekruist, nu door de Wildervanksterweg. Beide dwarswegen zijn doorgaande wegen die Zuidoost-Groningen met Drenthe verbinden. De bebouwing in het beschermd gezicht Kiel-Windeweer is hoofdzakelijk met de nokrichting haaks op het hoofddiep georiënteerd en dicht op elkaar en op de weg gelegen. Kenmerkend is

-32-

de afwisseling van kleinschalige en grootschalige bebouwingselementen langs het hoofdkanaal. De kleinschalige bebouwing bestaat veelal uit woonhuizen daterend vanaf circa 1875 tot heden. Het betreffen verschillende typen, variërend van het krimpjes-type onder zadeldak met wolfseind, het symmetrische type en rentenierswoningen met samengestelde kap tot middenstandswoningen met zadeldak uit de jaren dertig. Sommige woonhuizen hadden vroeger een dubbelfunctie als smederij, stelmakerij of winkel. De grootschalige bebouwingselementen worden gevormd door boerderijen, meestal een Veenkoloniale variant op het Oldambtster type. De oudere boerderijen, dat wil zeggen die uit de eerste helft van de 19^{de} eeuw of eerder, hebben een zadeldak en zijn -vaak twee aan twee- zeer dicht op de weg gelegen. De jongere boerderijen, daterend vanaf ongeveer 1875, hebben een zadeldak met wolfseind en staan wat verder van de weg verwijderd. Sommige hebben een voorerf met restanten van een landschapstuin. Enkele boerderijen zijn van het dwarshuistype of het type villaboerderij. Vele nog in bedrijf zijnde boerderijen hebben één of meerdere naoorlogse bijchuren. De bij deze boerderijen behorende wijken en zwetsloten zijn in een aantal gevallen geheel of gedeeltelijk gedempt.

In het bebouwingsbeeld van Kiel-Windeweer zijn afhankelijk van de intensiteit en de aard van de bebouwing globaal gezien drie gedeelten te onderscheiden (kaart 8 I, II, en III):

8 I. Kiel:

het gedeelte van Kiel-Windeweer ten noorden van de kruising met de Zuidlaarderweg;

8 II. Windeweer-Noord:

het gedeelte ten zuiden van de kruising met de Zuidlaarderweg tot ongeveer de splitsing van de Kielsterachterweg met de weg naar Borgercompagnie en Veendam;

8 III. Boven Kiel:

het resterende, zuidelijke gedeelte van Kiel-Windeweer.

8 I. Kiel

Het noordelijk deel van het beschermd gezicht Kiel-Windeweer is dun bebouwd. De bebouwing concentreert zich ter hoogte van de schutsluis en rondom de kruising met de Zuidlaarderweg.

-33-

Daar, waar de lintbebouwing zeer dun is of waar geen bebouwing is, is sprake van een directe relatie tussen het Kielsterdiep en het achterliggende Veenkoloniale landschap. Alleen aan de drukke kant van het kanaal ligt een weg, de Sluisweg. Tussen weg en kanaal bevindt zich ten noorden van de sluis een beplanting met loofbomen. Aan de stille zijde ligt hier en daar een onverharde weg of een voetpad en staan enkele struikgewassen. In het noorden van Kiel ligt nabij de voormalige splitsing van het Kielster- en het Nieuwe Compagniesterdiep een brug en daarnaast de voormalige directeurswoning van aardappelmeelfabriek 'Eendracht'. Iets ten

zuiden hiervan staat aan de oostzijde een recentelijk gebouwd gemaal. In zuidelijke richting kent de oostzijde van het hoofddiep een sporadische bebouwing van boerderijen van het Veenkoloniale Oldambtster type. Aan de westzijde is een veelal kleinschalige bebouwing gelegen bestaande uit kleine woonhuizen van het krimpjes-type onder zadeldak met wolfseind en enkele woonwinkelpanden daterend van rond 1900 die dicht op de weg zijn gelegen. Een deel van deze woonhuizen is verbouwd of vervangen door nieuwbouw in passende schaal. De buurt bij de schutsluis betreft een tamelijk origineel gedeelte van het bebouwingslint. Hier bevinden zich de reeds genoemde sluis met sluiswachterswoning die een karakteristiek en historisch waardevol complex vormen. Nabij de kruising met de Zuidlaarderweg verdicht de bebouwing zich opnieuw. Hier staan hoofdzakelijk vrijstaande woonhuizen, waarvan enkele een werkplaats hebben, en een paar voormalige woonwinkelpanden. Aan de noordzijde van de Zuidlaarderweg staan vrijstaande en dubbele middenstandswoningen uit de jaren twintig en dertig van de 20^{ste} eeuw die alle met de nokrichting naar de weg zijn georiënteerd. In het zuidelijk deel van Kiel heeft zowel langs het Kielsterdiep als aan de noordzijde van de Zuidlaarderweg na de Tweede Wereldoorlog nieuwbouw plaatsgevonden die zich, wat vorm en schaal betreft, naar het bestaande bebouwingsbeeld voegt. Het kruispunt Kielsterdiep-Zuidlaarderweg heeft na de Tweede Wereldoorlog een ingrijpende verandering ondergaan.

-34-

Het Kielsterdiep is ter hoogte van de kruising, zoals reeds is vermeld, gedempt. Bovendien is één pand dat direct aan het kruispunt grensde gesloopt. Hierdoor heeft dit gedeelte van Kiel-Windeweer, dat vroeger een centrumfunctie vervulde, een ander aanzien gekregen en is het karakter van het kanaaldorp aanmerkelijk verzwakt.

8 II. Windeweer-Noord

Het 'centrum'-gedeelte van Kiel-Windeweer is het meest dichtbebouwde gedeelte van het bebouwingslint. Met name aan de Westzijde is op vrijwel elk 'eiland' de ruimte tussen de boerderijen opgevuld met kleinschalige bebouwing. Aan de westzijde, de Dorpsstraat, zijn de oudere boerderijen zeer dicht op de weg gelegen. Over vrijwel elke wijk ligt een vaste brug of dam die hoger dan het aangrenzende wegdek is gelegen. Veel kleinschalige bebouwing aan deze zijde van het Kielsterdiep heeft in de loop der tijd vele verbouwingen ondergaan. De stillere oostzijde, de Pieter Venemakade, heeft een minder dichte bebouwing dan de Dorpsstraat die bovendien minder wijzigingen heeft ondergaan, zodat het bebouwingsbeeld hier oorspronkelijker is.

Ten noorden van de Klaplaan zijn een naoorlogs sportveldencomplex met dorpscentrum en een naoorlogs schoolgebouw met sporthal gelegen. Alleen voor de Nederlands-hervormde kerk bevindt zich tussen kanaal en weg een beplanting van loofbomen. Een authentiek gedeelte van Windeweer-Noord betreft de omgeving van de N.H.-kerk. Aan weerszijden van het hoofddiep heeft de bebouwing verhoudingsgewijs weinig veranderingen ondergaan. Langs de westzijde van het hoofddiep staan kleine woonhuizen afgewisseld door een paar voormalige bedrijfs- en woonwinkelpanden en een enkele boerderij of villa. Ook de oostzijde kent een overwegend kleinschalige bebouwing bestaande uit woonhuizen die wordt afgewisseld door een enkele boerderij en het waardevolle, monumentale complex dat de N.H.-kerk samen met de aangebouwde pastorie, de achterliggende begraafplaats en erfbeplanting vormt.

-35-

8 III. Boven Kiel

In het zuidelijk deel van Kiel-Windeweer neemt de dichtheid van het bebouwingslint af, waardoor de relatie met het achterliggende landschap hier weer sterker is. Aan de stille zijde gaat de doorgaande weg in het zuiden over in een niet doorgaande smalle weg. Het ritme van ongeveer twee boerderijen per 'eiland' zet zich voort, maar de kleinschalige bebouwing tussen de boerderijen neemt af. Veel woonhuizen in dit gedeelte van het beschermd gezicht zijn waarschijnlijk als rentenierswoning in de eerste helft van de 20^{ste} eeuw gebouwd. De bebouwing in Windeweer-Zuid heeft overigens minder wijzigingen ondergaan dan in Windeweer-Noord. Wel is recentelijk in het noorden aan de stille zijde van het Kielsterdiep een nieuwbouwlocatie ingericht, waar vrijstaande woonhuizen zijn gebouwd. Ten behoeve van de nieuwbouw is een vaste betonnen brug over het hoofddiep geconstrueerd die, wat vorm en materiaalgebruik betreft, niet aansluit bij de andere bruggen. De Wildervanksterweg die in 1992 in westelijke richting is doorgetrokken, kruist het Kielsterdiep met twee nieuwe bruggen: één voor auto's en één voor voetgangers en fietsers. Ten noorden van de kruising met de Wildervanksterweg is eveneens recentelijk aan de oostzijde een gemaal gebouwd. Ter hoogte van dit gemaal bevindt zich ten westen van het bebouwingslint een gaslocatie in het open landschap.

NADERE TYPERING TE BESCHERMEN WAARDEN (kaart 8 I, II, en III)

De hechte relatie tussen ruimtelijke structuur, bebouwingsbeeld en omringend landschap is zeer kenmerkend voor Kiel-Windeweer. As in deze ruimtelijke eenheid is het Kielsterdiep, een planmatig aangelegd lineair element van bijna zeven kilometer lengte. Kiel-Windeweer is, zoals alle Veenkoloniale nederzettingen, volgens een van te voren opgemaakt plan ontgonnen. Deze ontginningsstructuur heeft vervolgens de basis gevormd voor het ontstaan en de ontwikkeling van Kiel-Windeweer.

-36-

Alle ruimtelijke elementen -wijken, zwetsloten en kavels- hebben daardoor dezelfde afmetingen, zodat een strak rationeel landschappelijk patroon is ontstaan.

Ook de positie van de grootschalige bebouwingselementen, de boerderijen, was reeds vooraf bepaald; slechts de invulling van de resterende ruimte aan het hoofdkanaal verliep minder rationeel.

De intensiteit van de bebouwing en de bruggen over het Kielsterdiep zijn de elementen die voor afwisseling in het beschermd gezicht zorgen. Globaal gezien kunnen afhankelijk van de intensiteit van de bebouwing drie gedeelten worden onderscheiden: een minder dicht bebouwd noordelijk en zuidelijk gedeelte en een dichter bebouwd middendeel. De architectuurhistorische kwaliteit van de bebouwing uit zich met name in de boerderijen. Karakteristiek is de Veenkoloniale variant op het Oldambtster type, waarvan in Kiel-Windeweer voorbeelden uit de verschillende decennia van de 18^{de}, 19^{de} en 20^{ste} eeuw te vinden zijn. De verschillende over het Kielsterdiep gelegen draaibruggen zorgen voor een geleiding van het hoofdkanaal. In veel Veenkoloniale nederzettingen zijn deze bruggen die de 'eilanden' aan de stille zijde ontsluiten, verdwenen of vervangen door dammen; in Kiel-Windeweer echter zijn ze nog in groten getale aanwezig. Mede hierdoor bezit de dorpsstructuur een grote mate van gaafheid. Na 1940 hebben zich weinig grote wijzigingen in het bebouwingsbeeld en de ruimtelijke structuur voorgedaan. De kleinschalige bebouwing heeft zich hier en daar vernieuwd en uitgebreid en in het zuidelijke gedeelte is een kleine nieuwbouwlocatie ontwikkeld. Een aantal boerderijen is na de Tweede Wereldoorlog uitgebreid met bijschuren. De meest ingrijpende verandering in de ruimtelijke structuur is de

demping van het Kielsterdiep ter hoogte van de kruising met de Zuidlaarderweg. Omdat het een relatief kleine ingreep betreft, heeft dit geen grote gevolgen voor de ruimtelijke samenhang in het beschermd gezicht. In het beschermd gezicht was reeds een monument aangewezen, namelijk het complex van de N.H.-kerk aan de Pieter Venemakade.

-37-

De onlangs aangewezen monumenten uit de periode 1850-1940 versterken de historisch-ruimtelijke en architectuurhistorische waarden in het beschermd gezicht. Zo wordt met de aanwijzing van het complex van de schutsluis met sluiswachterswoning in Kiel het belang van het Kielsterdiep als ruimtelijke as onderstreept.

WAARDERING

Het dorp Kiel-Windeweer is als beschermd gezicht van nationaal belang vanwege zijn grote cultuurhistorische en historisch-ruimtelijke en tamelijk grote architectuurhistorische waarden en zijn redelijk hoge mate van gaafheid en zeldzaamheid. De ontwikkelingsgeschiedenis van de Veenkoloniën is uniek voor Nederland en Kiel-Windeweer is één van de gaafste agrarische nederzettingen in deze regio. In dit verband kan gewezen worden op de dempingen van het Nieuwe Compagniesterdiep, het Kalwijksterdiep en het Borgercompagniesterdiep. In het beschermd gezicht zijn de voor de Veenkoloniën typerende ruimtelijke en sociaal-economische ontwikkelingen goed zichtbaar. Hoewel deze ontwikkelingen reeds voor 1850 hun aanvang hadden, hebben ze wel hun beslag in de periode 1850-1940 gekregen. Met name de tweede levensfase van een Veenkoloniale ontginning als agrarische nederzetting vindt in Kiel-Windeweer een uitgesproken gaaf voorbeeld, waar ruimtelijke structuur, bebouwingsbeeld en omringend landschap hecht met elkaar verbonden zijn.

BEGRENZING BESCHERMD GEBIED

Het beschermd gezicht Kiel-Windeweer omvat globaal gezien het Kielsterdiep vanaf de voormalige splitsing met het gedempte Nieuwe Compagniesterdiep in het noorden tot en met het verbindingskanaal naar Annerveenschekanaal in het zuiden, de aan weerszijden van het diep gelegen bebouwing en landerijen tot op een afstand van ongeveer 625 meter uit de as van het Kielsterdiep. Deze maat is vanuit praktische overwegingen als maximum voor het aangewezen gebied aangehouden, hoewel het open landschap ook op grotere afstand van belang is voor de karakteristiek van de nederzetting.

RECHTSGEVOLG VAN DE AANWIJZING

Ter effectuering van de aanwijzing van een beschermd stads- of

-38-

dorpsgezicht moet ingevolge artikel 36 van de Monumentenwet 1988 een bestemmingsplan worden opgesteld. De toelichting op de aanwijzing kan daarbij voor wat het beschermingsbelang betreft als uitgangspunt dienen.

Doel van de aanwijzing is de karakteristieke, met de historische ontwikkeling samenhangende structuur en ruimtelijke kwaliteit van het gebied te onderkennen als zwaarwegend belang bij de toekomstige ontwikkelingen binnen het gebied. De aanwijzing beoogt op die wijze een basis te bieden voor een ruimtelijke ontwikkeling die inspeelt op de aanwezige kwaliteiten, daarvan gebruik maakt en daarop voortbouwt.

In het aanwijzingsbesluit is bepaald in welke mate de vigerende bestemmingsplannen aan het beschermingsvereiste voldoen.

Bronnen:

H.J. Keuning, de Groninger Veenkoloniën. Een sociaal-geografische studie, Fototechnische herdruk van de dissertatie uit 1933, Groningen 1989
Monumenten Inventarisatie Project Provincie Groningen,

WORKSHOP PAASDECORATIE

Op donderdag 6 april organiseren we weer een workshop, we willen een paasmand maken voor binnen of buiten op tafel.

We maken een ovale mand van gaas en decoreren die in paassfeer, met eieren, groen, kipjes of vogeltjes en nog veel meer.

Er zijn veel materialen aanwezig, dus is het voor iedereen mogelijk een eigen sfeer aan de mand te geven door gebruik van kleur en materiaal.

De workshop is van 20 tot ongeveer 22 uur op Dorpsstraat 176, en de kosten bedragen 12,50 euro, dat is natuurlijk weer alles inclusief.

U kunt zich opgeven bij Astrid Lalleman tel: 491235

Margreet Tangerman tel: 491291